II

(Nelegislativní akty)

NAŘÍZENÍ

NAŘÍZENÍ RADY (EU) 2023/706

ze dne 30. března 2023,

kterým se mění nařízení (EU) 2022/1369, pokud jde o prodloužení období snižování poptávky u opatření ke snižování poptávky po plynu a posílení podávání zpráv a sledování jejich provádění

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 122 odst. 1 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Nařízení Rady (EU) 2022/1369 ([1]) se zaměřuje na dobrovolné a v případě potřeby povinné snížení poptávky po plynu v Unii, usnadnění naplnění zásobníků plynu a lepší přípravu na jakékoli další narušení dodávek. Nařízení (EU) 2022/1369 bylo přijato na základě čl. 122 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „Smlouva o fungování EU“) s ohledem na bezprostředně hrozící krizi v oblasti dodávek plynu způsobenou nevyprovokovanou a bezdůvodnou invazí Ruska na Ukrajinu v únoru 2022 a s ohledem na nutnost, aby Unie reagovala dočasnými opatřeními v duchu solidarity mezi členskými státy.

(2) Podle nařízení (EU) 2022/1369 měly členské státy v období od 1. srpna 2022 do 31. března 2023 vynaložit veškeré úsilí ke snížení své spotřeby plynu o 15 %. V případě, že by se opatření k dobrovolnému snížení poptávky ukázala pro řešení rizika závažného výpadku dodávek jako nedostatečná, byla Rada zmocněna vyhlásit na návrh Komise výstrahu na úrovni Unie, čímž by se aktivovalo povinné snížení poptávky. V posledních měsících členské státy postupovaly s náležitou péčí a přijaly opatření zaměřená na snížení své poptávky po plynu o 15 % v duchu solidarity. V období od srpna 2022 do ledna 2023 se již díky tomu účinně snížila poptávka po plynu v celé Unii o více než 15 %.

(3) Přetrvávají však vážné obtíže, pokud jde o bezpečnost dodávek energie. Globální situace na trhu s plynem se od února 2022 nezlepšila a Unie je při uspokojování své celkové poptávky po plynu i nadále závislá na určitém objemu ruského plynu, a to navzdory snížení poptávky dosaženému podle nařízení (EU) 2022/1369. V uplynulém roce se díky účinným opatřením týkajícím se doplňování zásobníků a snížení poptávky zabránilo omezování poptávky po energii pro občany Unie. Jedenáct členských států však má stále vyhlášenu úroveň včasného varování a jeden členský stát úroveň výstrahy podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1938 ([2]). Vzhledem k tomu, že ceny plynu jsou stále mimořádně vysoké a globální dodávky se od srpna 2022, kdy bylo přijato nařízení

([1]) Nařízení Rady (EU) (EU) 2022/1369 ze dne 5. srpna 2022 o koordinovaných opatřeních ke snížení poptávky po plynu (Úř. věst. L 206, 8.8.2022, s. 1).

([2]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1938 ze dne 25. října 2017 o opatřeních na zajištění bezpečnosti dodávek zemního plynu a o zrušení nařízení (EU) č. 994/2010 (Úř. věst. L 280, 28.10.2017, s. 1).

(EU) 2022/1369, nezlepšily, je tedy naléhavě nutné prodloužit platnost opatření, která pomohla zvládnout krizi, zejména pokračovat ve snižování poptávky. Pokud by se přerušila opatření ke snižování poptávky, přineslo by to změny křehké stability, jíž Unie zatím dosáhla, a narušila by se odolnost při reakci na pravděpodobný budoucí vývoj, jako je úplné zastavení ruského dovozu. Je proto naléhavě důležité pokračovat v zabraňování tomu, aby Unie byla vystavena nedostatku plynu a vysoké kolísavosti cen.

(4) Vzhledem k významnému poklesu dovozu ruského plynu přiváděného plynovody v uplynulém roce je schopnost Unie doplňovat zásobníky v současné době značně snížena, a to i ve srovnání se situací v létě 2022. I když energetická krize začala v roce 2022, během daného roku mohla Unie dovézt z Ruska za účelem naplnění zásobníků přibližně 60 miliard m^3 plynu, včetně tranzitu plynovodem NordStream 1. V létě 2022 však Rusko přerušilo a nakonec zcela zastavilo dodávky plynu prostřednictvím tohoto plynovodu, který byl v září 2022 poškozen v důsledku sabotáže do té míry, že v současné době nemůže a v dohledné době nebude moci přepravovat žádný plyn. Při současné úrovni dovozu plynu přiváděného plynovody bude činit dovoz z Ruska do Unie nejvýše 20 miliard m^3, pokud nebude tento nespolehlivý dovoz přerušen úplně. Z toho důvodu existuje vážné riziko, že Unie bude mít během zimy 2023 až 2024 nedostatek plynu.

(5) Tyto závažné obtíže ještě zhoršuje řada dalších rizik a nových faktorů, mezi něž patří oživení asijské poptávky po zkapalněném zemním plynu, které snižuje dostupnost plynu na světovém trhu s plynem, povětrnostní podmínky, které se v poslední době dále zhoršily, což ovlivňuje výrobu energie z vodních zdrojů a výrobu jaderné energie v důsledku nízké hladiny vody, nový technický vývoj, který zvyšuje nejistotu, pokud jde o dostupnost stávající jaderné výroby, a vyžaduje větší využívání výroby elektřiny z plynu, a další možná přerušení dodávek plynu, včetně úplného zastavení dovozu plynu z Ruska.

(6) Tyto přetrvávající a nové závažné obtíže ovlivňují schopnost uspokojovat poptávku po plynu v Unii, zejména včasné a účinné plnění podzemních zásobníků pro zimní období 2023–2024, jakož i přiměřenost mezi nabídkou a poptávkou během zimy 2023–2024.

(7) V souladu s nařízením (EU) 2022/1369 provedla Komise přezkum uvedeného nařízení, jehož výsledky jsou shrnuty ve zprávě, již Komise předložila Radě. Zpráva analyzuje různé scénáře – s prodloužením úsilí o snížení poptávky podle nařízení (EU) 2022/1369 i bez něj – včetně sedmiměsíčního prodloužení od dubna do října 2023, osmiměsíčního prodloužení od srpna 2023 do března 2024 a prodloužení o jeden rok od dubna 2023 do března 2024. Zpráva dospěla k závěru, že bez pokračujícího snižování poptávky by zásoby plynu dosáhly do konce října 2023 pouhých 69 miliard m^3, což je výrazně pod cílem 90 % (89,4 miliardy m^3) stanoveným pro 1. listopad podle nařízení (EU) 2017/1938, a že zásoby plynu by byly do února 2024 zcela vyčerpány.

(8) Pokud jde o různé scénáře posuzované ve zprávě, v případě sedmiměsíčního prodloužení od dubna do října 2023 by zásobníky byly dostatečně naplněny do konce léta 2023 (95 miliard m^3 do konce října 2023, čímž by bylo dosaženo 90% cíle). Avšak vzhledem k tomu, že poptávka po plynu, a to i za normální zimy, je dvakrát vyšší než v létě, byly by zásobníky do konce zimy 2023–2024 téměř vyčerpány (9 miliard m^3 ke konci března 2024). To s sebou nese mimořádně vážné obavy o bezpečnost dodávek a velmi to ztěžuje úlohu dostatečně naplnit zásobníky pro následující zimu. V případě osmiměsíčního prodloužení od srpna 2023 do března 2024 by zásobníky byly naplňovány příliš pomalu a do konce října 2023 by se dosáhlo pouze 80 miliard m^3, což je výrazně pod cílovou hodnotou, a zásoby plynu by do konce zimy 2023–2024 klesly pod 30 % (pod 28 miliard m^3), což by přineslo vážné obavy o bezpečnost dodávek a ztížilo dostatečné naplnění zásobníků pro následující zimu. Pouze v případě prodloužení o jeden rok s pokračujícím 15% snižováním poptávky od dubna 2023 do března 2024 by zásoby plynu mohly do 1. listopadu 2023 dosáhnout 90% cíle (89,4 miliardy m^3) a členské státy by byly na dobré cestě k zabezpečení dodávek plynu na zimu 2023–2024 se zásobami v objemu 43 miliard m^3 na úrovni Unie ke konci března 2024.

(9) S ohledem na dané scénáře dospěla zpráva k závěru, že je nezbytné pokračovat ve snižování poptávky o 15 % během dvanáctiměsíčního období až do konce března 2024, aby se zajistilo, že členské státy budou schopny dodržet cílovou hodnotu stavu naplnění zásobníků na 90 %, stanovenou v nařízení (EU) 2017/1938, což je naprosto nezbytné pro bezpečnost dodávek plynu, a aby se zabránilo jakýmkoli výpadkům v dodávkách plynu během zimy 2023–2024.

(10) I když členské státy mohou rozhodnout, která opatření jsou vhodnější k zajištění splnění cílů v oblasti skladování plynu, nelze toho dosáhnout bez opatření ke snižování poptávky. Zpráva dospěla k závěru, že objem plynu na trhu nestačí ke splnění této povinnosti ve všech členských státech. To znamená, že ne všechny členské státy jsou fyzicky schopny naplnit zásobníky na příslušnou úroveň, což by do konce zimy 2023–2024 vedlo k závažným obtížím v oblasti bezpečnosti dodávek plynu.

(11) Zpráva rovněž uvádí, že v období od 1. dubna 2023 do 31. března 2024 je zapotřebí snížit spotřebu plynu úměrně ke snížení stanovenému v nařízení (EU) 2022/1369. Potřebné prodloužené snížení by odpovídalo snížení o 15 % v období od 1. dubna 2023 do března 2024 ve srovnání s referenčním obdobím od 1. dubna 2017 do 31. března 2022. Prodloužení platnosti opatření ke snižování poptávky a prodloužení období snižování by rovněž poskytlo trhu flexibilitu, aby se omezila kolísavost cen plynu a zabránilo se prudkému nárůstu cen podobnému tomu, k němuž došlo v roce 2022.

(12) Vzhledem k současné napjaté rovnováze mezi nabídkou a poptávkou může mít na trh s plynem dramatický dopad i mírné narušení dodávek plynu a může způsobit vážné a trvalé škody hospodářství a občanům Unie. Povinnost naplnění zásobníků plynu platí, pokud není vyhlášen stav nouze na regionální úrovni nebo na úrovni Unie v souladu s nařízením (EU) 2017/1938. Náhlé přerušení 10 % dovozu plynu přiváděného do Unie plynovody by proto buď znamenalo drastická izolovaná opatření ze strany členských států, aby mohly dostát své povinnosti týkající se zásob, nebo by vedlo k vyhlášení stavu nouze na regionální úrovni nebo na úrovni Unie, pokud nebude pokračovat dobrovolné koordinované snižování poptávky. Takovéto prodloužení koordinovaného snižování poptávky všemi členskými státy v duchu solidarity je nezbytné pro účinné doplňování zásobníků plynu s minimálním narušením trhu, což je i nadále naprosto zásadní pro zabezpečení dodávek plynu před zimou 2023–2024.

(13) Prodloužení platnosti nařízení (EU) 2022/1369 představuje mimořádné opatření v reakci na přetrvávající a nové závažné obtíže v dodávkách energie, které s sebou nesou riziko bezprostředně hrozící krize a vyžadují přizpůsobení období snižování poptávky po plynu jak s cílem prodloužit dobrovolné snižování poptávky po plynu, tak s cílem zajistit možnost vyhlásit výstrahu na úrovni Unie a aktivovat odpovídající povinné snížení poptávky po plynu po březnu 2023.

(14) Současná krize vystavuje celou Unii riziku nedostatku energie a vysokých cen energie. Vzhledem k tomu, že Unie je jednotným trhem, měl by nedostatek plynu v jednom členském státě závažné důsledky ve všech ostatních členských státech, a to kvůli nedostatku fyzických dodávek plynu, kolísání cen nebo narušení průmyslových řetězců v důsledku možných omezení konkrétních odvětví v jednom členském státě. Kromě toho mohou všechny členské státy v duchu solidarity přispět k dalšímu snižování rizika nedostatku energie a omezit kolísání cen plynu snížením své poptávku. P pozitivní dopad této solidarity se v uplynulém roce dokonce výrazně zvýšil díky rozvoji nových propojovacích kapacit směrem na východ a dalších dovozních kapacit LNG, které lépe fyzicky nebo virtuálně propojují členské státy se zařízeními na znovuzplyňování LNG. Pokračující koordinovaná činnost prostřednictvím opatření přijatých na úrovni Unie ke snížení poptávky by proto byla přínosem pro všechny členské státy, neboť se sníží riziko výraznějšího dopadu na jejich ekonomiky.

(15) Je naléhavě nutné jednat, neboť období naplňování zásobníků plynu začíná v dubnu.Vzhledem k přetrvávajícím a novým závažným obtížím popsaným výše by neprodloužení koordinovaného snižování poptávky včas před naplněním zásobníků mělo okamžitý dopad na trajektorie naplňování zásobníků plynu, na tržní podmínky, které ovlivňují bezpečnost dodávek, a na kolísání cen.

(16) Podle čl. 122 odst. 1 Smlouvy o fungování EU může Rada na návrh Komise a v duchu solidarity mezi členskými státy rozhodnout o opatřeních přiměřených hospodářské situaci, zejména když vzniknou závažné obtíže v zásobování určitými produkty, především v oblasti energetiky. S ohledem na výše uvedené skutečnosti představuje současná krize v dodávkách plynu, což je energetický produkt, takovou situaci. Dočasné prodloužení platnosti a cílené změny nařízení (EU) 2022/1369 jsou proto nezbytné, aby bylo možno reagovat na současnou situaci v duchu solidarity mezi členskými státy. Je proto odůvodněné použít čl. 122 odst. 1 Smlouvy o fungování EU jako právní základ pro toto nařízení.

(17) Nadále by měla platit ustanovení nařízení (EU) 2022/1369, v nichž se uznávají specifické vnitrostátní okolnosti v případě povinného snížení poptávky při výstraze na úrovni Unie. Členské státy mají nadále možnost dočasně omezit povinné snížení poptávky v případě, že daný členský stát čelí elektroenergetické krizi, jak je uvedeno v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/941 ([3]). Tento scénář může zahrnovat i omezení úměrné významnému nárůstu spotřeby plynu k výrobě elektřiny potřebné v důsledku vývozu výrazně většího množství elektřiny do sousedního členského státu z důvodu výjimečných okolností, jako je nízká dostupnost elektřiny vyráběné z vodních zdrojů nebo z jaderné energie v dotčeném členském státě nebo v sousedním členském státě, do kterého se vyváží výrazně více elektřiny. Omezení by nemělo přesáhnout objem plynu odpovídající výše uvedeným dodatečným vývozům. Členské státy by měly zohlednit toto omezení při podávání zpráv o rozdělení spotřeby plynu podle odvětví.

(18) Členské státy zavádějící významná dekarbonizační opatření tím, že v dálkovém vytápění přecházejí z uhlí na plyn, by měly mít možnost tyto objemy plynu odečíst od svého závazku snižování poptávky, pokud je lze přímo přičíst přechodu z uhlí na plyn.

(19) Členské státy by měly Komisi nejméně každé dva měsíce, nejpozději do 15. dne následujícího měsíce, prostřednictvím Eurostatu podat zprávu o své spotřebě plynu. Aby byla poskytnutá aktuální čísla, členské státy se vyzývají, aby svoji spotřebu plynu k posouzení, jakého snížení poptávky bylo dosaženo, vykazovaly každý měsíc. V případě vyhlášení výstrahy na úrovni Unie by zprávy měly být podávány každý měsíc. V zájmu lepšího zacílení opatření ke snižování poptávky a zlepšení sledování spotřeby plynu se členské státy vyzývají, aby do svých zpráv zahrnuly i rozdělení spotřeby plynu podle odvětví, včetně vstupu plynu pro výrobu elektřiny a tepla, spotřeby plynu v průmyslu a spotřeby plynu v domácnostech a službách podle definic a statistických zvyklostí stanovených v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1099/2008 ([4]).

(20) V souladu s nařízením (EU) 2022/1369 má Komise provést přezkum, na jehož základě je oprávněna navrhnout prodloužení doby použitelnosti uvedeného nařízení. Aby se zohlednilo další prodloužení doby použitelnosti nařízení (EU) 2022/1369, mělo by být nové datum přezkumu stanoveno na 1. března 2024.

(21) Prodloužená a pozměněná opatření ke snížení poptávky by měla být dočasná a měla by zůstat v platnosti do konce zimy 2023–2024 . Na základě nového přezkumu, který má být proveden do 1. března 2024, by Komise v příslušném případě měla mít možnost navrhnout prodloužení doby jejich platnosti.

(22) Toto nařízení by mělo vstoupit v platnost dnem 1. dubna 2023, , aby bylo zajištěno pokračující snižování poptávky o 15 % během dvanáctiměsíčního období od 1. dubna 2023 do 31. března 2024 a aby hospodářské subjekty, členské státy a Komise mohly přijmout nezbytná opatření k dosažení tohoto cíle.

([3]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/941 ze dne 5. června 2019 o rizikové připravenosti v odvětví elektroenergetiky a o zrušení směrnice 2005/89/ES (Úř. věst. L 158, 14.6.2019, s. 1).

([4]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1099/2008 ze dne 22. října 2008 o energetické statistice (Úř. věst. L 304, 14.11.2008, s. 1).

(23) Jelikož cíle tohoto nařízení nemůže být dosaženo uspokojivě členskými státy, ale spíše jej může být lépe dosaženo na úrovni Unie, může Unie přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o Evropské unii. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje toto nařízení rámec toho, co je pro dosažení uvedeného cíle nezbytné.

(24) Nařízení (EU) 2022/1369 by proto mělo být odpovídajícím způsobem změněno,

PŘIJALA TOTO NAŘÍZENÍ:

Článek 1

Změny nařízení (EU) 2022/1369

Nařízení (EU) 2022/1369 se mění takto:

1) v článku 2 se body 5 a 6 nahrazují tímto:

„5) „referenční spotřebou plynu“ objem průměrné spotřeby plynu v členském státě během referenčního období; v případě členských států, ve kterých se spotřeba plynu v období od 1. dubna 2021 do 31. března 2022 zvýšila alespoň o 8 % ve srovnání s průměrnou spotřebou plynu během referenčního období, se referenční spotřebou plynu rozumí pouze objem spotřeby plynu v období od 1. dubna 2021 do 31. března 2022;

6) „referenčním obdobím“ období od 1. dubna 2017 do 31. března 2022;“;

2) článek 3 se nahrazuje tímto:

„*Článek 3*

Dobrovolné snížení poptávky

Členské státy vynaloží veškeré úsilí ke snížení své spotřeby plynu v období od 1. dubna 2023 do 31. března 2024 alespoň o 15 % ve srovnání se svou průměrnou spotřebou plynu v období od 1. dubna 2017 do 31. března 2022 (dále jen „dobrovolné snížení poptávky“). Na tato opatření k dobrovolnému snížení poptávky se vztahují články 6, 7 a 8.“;

3) v článku 5 se odstavec 2 nahrazuje tímto:

„2. Pro účely povinného snížení poptávky musí být po dobu vyhlášení výstrahy na úrovni Unie spotřeba plynu v každém členském státě v období od 1. dubna 2023 do 31. března 2024 (dále jen „období snížení poptávky“) o 15 % nižší než referenční spotřeba plynu. Pro účely povinného snížení poptávky se zohlední veškerá snížení poptávky, jichž členské státy dosáhly během období před vyhlášením výstrahy na úrovni Unie“;

4) v článku 5 se vkládá nový odstavec, který zní:

„6a. Členský stát může upravit referenční spotřebu plynu použitou pro výpočet cíle povinného snížení poptávky podle odstavce 2 o objem zvýšené spotřeby plynu v důsledku přechodu z uhlí na plyn používaný k dálkovému vytápění, pokud toto zvýšení v období od 1. srpna 2023 do 31. března 2024 činí alespoň 8 % ve srovnání s průměrnou spotřebou plynu během referenčního období, a v rozsahu, v jakém lze toto zvýšení přímo přičíst přechodu.“;

5) v článku 8 se odstavec 1 nahrazuje tímto:

„1. Příslušný orgán každého členského státu sleduje provádění opatření ke snížení poptávky na území daného členského státu. Členské státy podávají Komisi alespoň každé dva měsíce a nejpozději do 15. dne následujícího měsíce zprávu o své spotřebě plynu (v terajoulech, TJ). Pokud je vyhlášena výstraha na úrovni Unie podle čl. 4 odst. 1, je tato zpráva podávána každý měsíc.

Členské státy mohou zahrnout do svých zpráv rozdělení spotřeby plynu podle odvětví, včetně spotřeby plynu v těchto odvětvích:

a) vstupy plynu pro výrobu elektřiny a tepla;

b) spotřeba plynu v průmyslu;

c) spotřeba plynu v domácnostech a službách.

Pro účely tohoto odstavce se použijí definice a statistické zvyklosti stanovené v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1099/2008 (*).

Při sledování dobrovolného a povinného snížení poptávky je Komisi nápomocna Koordinační skupina pro otázky plynu.

_____

(*) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1099/2008 ze dne 22. října 2008 o energetické statistice (Úř. věst. L 304, 14.11.2008, s. 1).“;

6) v článku 9 se datum „1. května 2023“ nahrazuje datem „1. března 2024“;

7) v článku 10 se druhý pododstavec nahrazuje tímto:

„Použije se do 31. března 2024.“

Článek 2

Vstup v platnost

Toto nařízení vstupuje v platnost dnem 1. dubna 2023.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

V Bruselu dne 30. března 2023.

Za Radu
předsedkyně
J. ROSWALL